

KİTAP TANITIMI/BOOK PRESENTATION

**İslam Hukukuna Göre Hukukî İşlemler ve Hükümleri, Ali el-Hafif
(Eşya Hukuku ve Borçlar Hukuku, çev: RAHMİ YARAN),
Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara-2001, 628 s.**

Emine GÜMÜŞ BÖKE (*)

İnsanlık tarihinin en önemli müesseselerinden birisi olan hukukî işlem müessesesi diğer hukuk sistemlerinde olduğu gibi İslâm hukukunda da önemli bir yer teşkil etmektedir. İslâm hukuku ile ilgili yapılan çalışmaların eksenini teşkil eden hukukî işlemler, muamelat hukukuyla ilgili olan akidler başlığı altında çağdaş müellifler tarafından ele alınmış ve bu hususta hayli mesafe kat edilmiştir. Tanıtacağımız bu eser de Mısırlı Ali Hafif 'e ait olan muamelata dair bir çalışmadır.

Yirminci yüzyılın önemli İslâm hukukçuları arasında yer alan Ali Hafif'in (1890-1978) ilim dünyasında önemli çalışmaları bulunmaktadır. Müellifin İslam hukuku alanında kaleme almış olduğu değerli çalışmalarından birisi de *Abâmül-muâmelât-şer'iyye* adlı eseridir. İslâm hukukunda hukukî işlemler ve hükümlerini ele alan bu eseri Doç. Dr. Rahmi Yaran Türkçeye kazandırmıştır.

Mütercim eserin aslında bölüm ayrımı olmadığını ifade ederek bu eseri konuların yakınlığını dikkate alarak bir giriş ve üç bölüm halinde sunmuştur. Giriş mahiyetinde ele aldığı bölümde İslam hukuku hakkında genel bilgilere değinmiştir. Burada şeriat kelimesinin lügat ve terim manaları, İslam şeriatının kısımları ve delilleri ele alınmaktadır. Bu bölümde ayrıca dinî hükümlerde ihtilaf sebepleri, çeşitli mezhepler ve birden fazla mezheple amel etmenin hükmüne değinilmiştir. Yaran'ın ifadesiyle müellif, eserinde İslam hukuku konularını mezhepler üstü bir anlayışla ele alarak gerektiğinde kendi görüşlerini de ifade etmekten kaçınmamıştır. Ayrıca müellif konuların sonunda "Hulâsatü'l-bâb" başlığı altında özetlere yer vermiştir.

* Dr., İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (İSMEK), Arapça Öğretmeni.

Yaran, kitabın kendi akışını bozmadan Giriş'ten sonra başlayan ve genelde Eşya hukuku konularının yer aldığı kısma "Birinci Bölüm" adını vermiştir. Bu bölümde mal, menfaat ve mülkiyet konuları ele alınmıştır. Eserde konular, birbiriyle irtibatlı olarak anlatılmakla beraber bu irtibatları gösteren harf ve numaralama sistemi bulunmadığından mütercim bu çalışmada alt başlıkları kendi tasarrufuyla harf ve numaralar koyarak o irtibatı göstermiştir. Mütercim, ihtiyaç duyduğu yerlerde kendi açıklamalarını köşeli parantez içine almıştır.

Akit konusunu işleyen ve Borçlar Hukuku'nun genel hükümlerinin anlatıldığı ikinci bölümde akdin tanımı, rüknü, kuruluşu, tek taraflı irade ile kurulan hukukî işlemler, akdin sigası, irade beyanı, akdin mahalli, akidlerde taraflarla ilgili şartlar, akdin hükmü ve muhayyerlik başlıkları ele alınmıştır. Mütercim, müellifin konuları işlerken daha çok Hanefi mezhebinin terminolojisini kullandığını fakat gerektiğinde diğer mezhep görüşlerine de yer verdiğini belirtmektedir.

Akitlerin tek tek ele alındığı üçüncü bölümde ise satış akdi, karz akdi, icâre, ciâle, müzâraa, müsâkat, âriyet, vedia, rehin, kefalet, havâle, şirket, müdârebe, taksim, sulh ve ibrâ gibi konular ele alınmıştır. Bu bölümde eserin aslında özet yer almadığı için tercümede de bölümün sonuna da özet bulunmamaktadır. Mütercim eserde yer alan bazı terimleri olduğu gibi ele aldığını belirterek kitabın özgünlüğünü muhafaza etmek istemiştir.

Müellif, eserin sonunda bibliyografya listesi vermediği için mütercim dipnotlarda işaret edilen kitap ve eserlerden istifade ederek bir bibliyografya sunmuştur. Çalışmanın sonunda ayrıca mütercim tarafından bir dizin oluşturulmuştur. Son olarak, alana yaptığı katkı açısından bakıldığında mütercimin araştırmacıların hizmetine sunduğu bu eserin önemli bir kaynak olduğunu söyleyebiliriz.